

Wytyczne Techniczne

1. Warunki Ogólne

Poniższe Wytyczne Techniczne stanowią ogólne ramy realizacji inwestycji zgodnie z zapisami programu priorytetowego: **Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych Część 3) Modernizacja energetyczna budynków Ochotniczych Straży Pożarnych**. Podstawą realizacji przedsięwzięć termomodernizacyjnych są ogólne przepisy Prawa Budowlanego oraz uzyskanie poprzez realizację przedsięwzięcia wymagań określonych w programie priorytetowym, w tym progów minimalnej oszczędności energii pierwotnej nieodnawialnej opisanych w programie priorytetowym.

W celu standaryzacji podejścia zakres rzeczowy Przedsięwzięcia, efekty energetyczne i ekologiczne, wynikać mają z opracowanego na potrzeby programu priorytetowego wzoru **PRZEGLĄDU ENERGETYCZNEGO przed modernizacją/po modernizacji** - wypełnionego przez niezależnego eksperta, który jest wpisany do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej (<https://rejestrcheb.mrit.gov.pl/rejestr-uprawnionych>). Realizowany zakres przedsięwzięcia może wynikać albo z opracowań własnych ww. eksperta, albo/i opracowanego audytu energetycznego, albo/i posiadanej już dokumentacji technicznej. Ten sam wzór dokumentu służyć będzie jednocześnie do rozliczenia przedsięwzięcia po jego realizacji.

Wyczerpania bilansowe, energetyczne i emisyjne, powinny być zgodne z ogólnymi przepisami prawa budowlanego, powinny być przeprowadzone zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 27 lutego 2015 r. w sprawie metodologii wyznaczania charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku oraz świadectw charakterystyki energetycznej (wraz z późniejszymi zmianami – aktualne na czas składania wniosku o dofinansowanie).

WFOŚiGW jest odpowiedzialny za wybór przedsięwzięcia, ocenę i rozliczenie przedsięwzięć i może indywidualnie ustalić czas zakończenia i realizacji zarówno naboru wniosków dla beneficjentów końcowych jak i pojedynczego przedsięwzięcia z uwzględnieniem niezbędnego czasu na rozliczenie umów z NFOŚiGW w zależności od konkretnej inwestycji i ustaleń z Beneficjentem Końcowym.

2. Wymagania dotyczące możliwej kwalifikacji realizowanych usprawnień w ramach przedsięwzięcia:

I. Prace przygotowawcze i nadzór nad prawidłową realizacją prac				
Lp.	Rodzaj prac:	Minimalne wymagania	Wymagania w przypadku realizacji:	Koszty kwalifikowane – opis uszczegóławiający:
Koszty kwalifikowane związane z pracami przygotowawczymi, nadzorem i działaniami informacyjno-promocyjnymi nie mogą przekroczyć 7% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia				
1.	PRZEGLĄD ENERGETYCZNY przed modernizacją/po modernizacji	Obowiązkowy	Zgodnie z przygotowanym wzorem NFOŚiGW	PRZEGLĄD ENERGETYCZNY przed modernizacją/po modernizacji powinien być sporządzony i podpisany przez osobę wpisaną do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej (https://rejestrcheb.mrit.gov.pl/rejestr-uprawnionych), o którym mowa w art. 31 ust. 1 pkt 1 Ustawy o charakterystyce energetycznej budynków z 29 sierpnia 2014 r. z późn.zm. (tekst jednolity — obwieszczenie Marszałka Sejmu RP z dnia 23 lutego 2021 r.; Dz. U. 2021 poz. 497).
2.	Audyt energetyczny, Niezbędna dokumentacja budowlana/techniczna w tym ekspertyzy Świadectwo Charakterystyki Energetycznej (SCHE) Inwentaryzacja przyrodnicza	Nieobowiązkowe o ile nie wynika z innych przepisów/procedur Prawa Budowlanego	Zgodnie z ogólnymi i szczegółowymi przepisami Prawa Budowlanego w tym zakresie.	Tylko jeśli niezbędne do realizacji Przedsięwzięcia i/lub jest źródłem danych wskazanego scenariusza optymalnego. Zachęcamy, w celu propagowania rynku świadectw charakterystyki energetycznej, do aktualizacji SCHE dla stanu bazowego na etapie przygotowania przedsięwzięcia oraz wystawienia SCHE po wykonaniu inwestycji na jej zakończenie, zgodnie z przyjętymi założeniami i wyliczeniami.
3.	Nadzór nad prawidłową realizacją prac budowlanych	Obowiązkowy	Zgodnie z ogólnymi i szczegółowymi przepisami Prawa Budowlanego w tym zakresie.	Z ograniczeniem do maksymalnie 3% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia oraz z uwzględnieniem punktu 7.3 Warunki dofinansowania z udziałem środków NFOŚiGW udzielanego przez wfośigw beneficjentom końcowym programu priorytetowego
4.	Działania informacyjno-promocyjne	Obowiązkowy	Przynajmniej w minimalnym zakresie wynikającym z	Zgodnie z Instrukcją oznakowania przedsięwzięć dofinansowanych ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz obowiązków informacyjno-promocyjnych Beneficjentów NFOŚiGW oraz polityką właściwego wfośigw w tym zakresie

Załącznik nr 1 do Programu priorytetowego: Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych
Część 3) Modernizacja energetyczna budynków Ochotniczych Straży Pożarnych

		odpowiednich regulacji NFOŚiGW i wfośigw	
II. Prace termomodernizacyjne i instalacyjne Usprawnienia są obligatoryjne o ile prace zostały wskazane/potwierdzone w PRZEGLĄDZIE ENERGETYCZNYM opracowanym przez niezależnego eksperta technicznego i/lub jeśli prace wynikają z jego opracowań, z opracowanej/posiadanej dokumentacji technicznej i/lub audytów energetycznych. Prace powinny być realizowane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2019 r. poz. 1065 oraz z 2020 r. poz. 1608 i 2351). Wymagania cieplne dla przegród, w przypadku wskazania konkretnego usprawnienia do realizacji w ramach Przedsięwzięcia, powinny spełniać warunki określone w Załączniku nr 2 do ww. rozporządzenia: "Wymagania izolacyjności cieplnej i inne wymagania związane z oszczędnością energii" - obowiązujące od 01.01.2021 r.			
Lp.	Rodzaj prac:	Koszty kwalifikowane – opis uszczegóławiający:	
1.	Prace dociepleniowe ścian zewnętrznych, fundamentowych itp.	Wszelkie niezbędne prace związane z wykonaniem docieplenia ścian zewnętrznych, ścian zewnętrznych poniżej poziomu posadowienia, dachów, stropodachów, ścian wewnętrznych - o ile usprawnienia te wynikają z opracowanego PRZEGLĄDU ENERGETYCZNEGO jako niezbędne, w tym niezbędne prace towarzyszące i odtworzeniowe – na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej:	
2.	Prace dociepleniowe posadzek na gruncie/stropów nad nieogrzewanymi piwnicami	<u>Przykładowe prace odtworzeniowe i towarzyszące:</u> • niezbędne prace rozbiórkowe; • likwidacja mostków cieplnych, poprawna hydroizolacja przegród (na podstawie projektu technicznego) w tym zabezpieczanie przeciwwilgociowe ścian fundamentowych, drenaż itp.;	
3.	Prace dociepleniowe związane z dociepleniem dachów, stropodachów	• parapety zewnętrzne; • niezbędne obróbki blacharskie; • obróbka gzymsów, attyk itp.; • obróbka wokół otworów okiennych; • instalacja odgromowa; • rynny i rury spustowe; • wymiana pokrycia dachowego;	
4.	Wymiana stolarki okiennej/okien dachowych/fasad szklanych	• wykonanie opasek wokół budynku po wykonaniu docieplenia ścian fundamentowych; • naprawa/wymiana konstrukcji dachu niezbędnej do przeprowadzenia docieplenia dachu, warstwy izolacji; • obróbki, naprawa, uszczelnianie, przebudowa kominów (np. spalinowych, wentylacyjnych) na dachu, itp.; • kompensacja utraconych miejsc gniazdowania ptaków lub miejsc ukrycia się nietoperzy, zalecona przez RDOŚ (np. zamontowanie na budynku odpowiednich budek lęgowych);	
5.	Wymiana stolarki drzwiowej i bram garażowych		

Załącznik nr 1 do Programu priorytetowego: Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych
Część 3) Modernizacja energetyczna budynków Ochotniczych Straży Pożarnych

6.	Modernizacja/wymiana/montaż głównego źródła ciepła/wymiennikowni w budynku:	Na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej: - wymiana źródła na nowe źródło na paliwa kopalne/modernizacja źródła na paliwa kopalne jest niekwalifikowana; - montaż/modernizacja/wymiana innych źródeł ciepła, w tym węzłów cieplnych; - remont i dostosowanie pomieszczeń węzłów cieplnych lub kotłowni do odpowiednich standardów; - wykonawca instalacji źródła ciepła opalanego biomasą, pompy ciepła lub kolektorów słonecznych oraz urządzeń OZE do produkcji energii elektrycznej, powinien posiadać ważny odpowiedni certyfikat instalatora wystawiony przez właściwą akredytowaną jednostkę certyfikującą; - zastosowanie urządzeń do produkcji ciepła lub energii elektrycznej z OZE; - zastosowanie urządzeń wykorzystujących energię geotermalną niskotemperaturową, w tym przede wszystkim pomp ciepła; - niezbędne prace towarzyszące i odtworzeniowe, wynikające z posiadanej dokumentacji technicznej.
7.	Modernizacja instalacji c.o. (wymiana pionów, grzejników, termostaty, itp.)	Na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej: - wymiana instalacji (w tym modernizacja układu zasilania i dystrybucji ciepła, rurociągów i grzejników); - wymiana/zastosowanie izolacji termicznej instalacji; - regulacja hydrauliczna instalacji, zastosowanie armatury regulacyjnej, w tym zaworów podpionowych, zaworów termostatycznych, zaworów równoważących oraz wszelkiej innej armatury wpływającej na jakość regulacji; - zastosowanie i montaż układów automatyki sterowniczej w źródle ciepła; - hermetyzacja instalacji; - czyszczenie i chemiczne płukanie instalacji - wymiana rurociągów c.w.u., w tym wymiana instalacji zimnej wody w zakresie niezbędnym do modernizacji instalacji c.w.u., izolacja termiczna przewodów; wyposażenie w uzasadnionych przypadkach instalacji w system cyrkulacji c.w.u., w tym zastosowanie sterowania czasowego tej instalacji, zastosowanie armatury regulacyjnej w zakresie regulacji hydraulicznej, w tym zaworów podpionowych; wymiana/zastosowanie zbiorników c.w.u. oraz ich izolacja; montaż/modernizacja/wymiana węzłów cieplnych dla potrzeb c.w.u., - inne działania mające bezpośredni wpływ na zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną dla potrzeb c.w.u. liczniki i podliczniki ciepła lub zużycia wody na potrzeby c.w.u; - niezbędne prace towarzyszące i odtworzeniowe, wynikające z posiadanej dokumentacji technicznej.
8.	Modernizacja instalacji c.w.u. (wymiana instalacji, optymalizacja pracy itp.)	
9.	Modernizacja instalacji wentylacji mechanicznej i/lub chłodzenia	Na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej: - montaż instalacji wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła; - dodatkowo możliwość kwalifikacji modułu chłodzenia w ramach usprawnienia: wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła - pod warunkiem, że w wyniku tego działania nastąpi optymalizacja zużycia energii; - warunek odbioru jakości prac: próba szczelności zgodnie z zapisami WT2021; - niezbędne prace towarzyszące i odtworzeniowe, wynikające z posiadanej dokumentacji technicznej.
10.	Modernizacja instalacji oświetlenia	Na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej: - wymiana źródeł światła na źródła wysokowydajne; - wymiana opraw oświetleniowych; - wymiana i montaż tablic rozdzielczych;

Załącznik nr 1 do Programu priorytetowego: Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych
Część 3) Modernizacja energetyczna budynków Ochotniczych Straży Pożarnych

		• zastosowanie i montaż układów automatyki sterowniczej, w tym zastosowanie systemów zarządzania energią; • przełożenie (wymiana) instalacji elektrycznej, gdy jest to uzasadnione i wynika z właściwej dokumentacji technicznej; Roboty mogą obejmować kompleksową modernizację oświetlenia wewnętrznego lub/i oświetlenia zewnętrznego, w tym zmianę rozmieszczenia i ilości punktów świetlnych z zastosowaniem dobranej automatyki, prowadzącą do optymalizacji zużycia energii elektrycznej i bezobsługowej regulacji. Modernizacja oświetlenia nie może być jedynym elementem prac termomodernizacyjnych i instalacyjnych.
11.	System BMS/EMS	Na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej.
12.	Instalacja pomp ciepła	Zakup/montaż pompy ciepła wraz z osprzętem - na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej. Kwalifikowane do dofinansowania pompy ciepła powietrze/woda, powietrze/powietrze i gruntowe pompy ciepła (również w zestawie) muszą być wpisane na listę ZUM¹⁾. ¹⁾ Lista ZUM to pomoc dla wnioskodawców w wyborze urządzeń i materiałów kwalifikujących się do dofinansowania, których jakość jest zweryfikowana przez ekspertów Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego. https://lista-zum.ios.edu.pl/
13.	Instalacja kolektorów słonecznych	Na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej. Kolektory słoneczne powinny posiadać certyfikat zgodności z normą PN-EN 12975-1 wraz ze sprawozdaniem z badań zgodnie z normą PN-EN 12975-2 lub PN-EN ISO 9806 lub posiadać znak jakości "Solar Keymark". Certyfikaty powinny zostać nadane przez akredytowaną jednostkę certyfikującą, a ich data nie może być wcześniejsza niż 5 lat licząc od daty złożenia wniosku o dofinansowanie.
14.	Instalacja PV	Na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej. Instalacja PV - pod warunkiem zbilansowania zapotrzebowania na energię elektryczną związaną z oświetleniem wbudowanym (w tym dopuszcza się oświetlenie zewnętrzne terenu) oraz obsługę systemów technicznych budynku - energia elektryczna pomocnicza, c.o. i c.w.u. Dopuszcza się rozbudowę istniejących instalacji pod warunkami opisanymi powyżej i nie zakłócenia trwałości instalacji istniejącej, o ile zachowanie trwałości dla tej instalacji było wymagane.
15.	Magazyny energii	Na podstawie opracowanej dokumentacji technicznej. Pod warunkiem realizacji jednocześnie instalacji PV lub posiadania instalacji PV.
Koszty kwalifikowane związane ze zwiększeniem odporności na zmiany klimatyczne oraz infrastrukturą związaną z dostępnością nie mogą przekroczyć 10% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia.		
16.	Zwiększenie odporności na zmiany klimatyczne	Rozwiązania przyczyniające się do zwiększenia powierzchni zielonych (zielone dachy, ściany) w tym zagospodarowanie wód opadowych itp.
17.	Infrastruktura związana z dostępnością	Np. prace związane z zapewnieniem osobom niepełnosprawnym dostępu do budynku (wykonanie pochylni, podjazdu lub zainstalowanie urządzeń technicznych, zapewniających osobom niepełnosprawnym dostęp do budynku i na kondygnacje z pomieszczeniami użytkowymi, w tym montaż nowych wind energooszczędnych itp.);

3. Warunki dotyczące podpisania/rozliczenia Umowy z Beneficjentem Końcowym

3.1 Na etapie składania wniosku o dofinansowanie:

- **PRZEGLĄD ENERGETYCZNY przed modernizacją** sporządzony przez osobę wpisaną do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej (<https://rejestrcheb.mrit.gov.pl/rejestr-uprawnionych> – na podstawie opracowanego wzoru będącego załącznikiem do Wytycznych Technicznych;
- dokument potwierdzający prawo własności,
- inne - jeśli dotyczy, np.: audyt energetyczny, niezbędna dokumentacja budowlana/techniczna, Świadectwo Charakterystyki Energetycznej (SCHE);

3.2 Na etapie rozliczenia przedsięwzięcia:

- **PRZEGLĄD ENERGETYCZNY po modernizacji** sporządzony przez osobę wpisaną do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej (<https://rejestrcheb.mrit.gov.pl/rejestr-uprawnionych> na podstawie opracowanego wzoru będącego załącznikiem do Wytycznych Technicznych – potwierdzający realizację zakresu rzeczowego i uzyskanie efektów energetycznych i ekologicznych zgodnie z Umową z Beneficjentem Końcowym;
- protokoły odbioru końcowego robót związanych z realizacją przedsięwzięcia i przekazania obiektu do użytkowania – kopia potwierdzona za zgodność z oryginałem;
- ostateczna decyzja o pozwoleniu na użytkowanie (jeśli dotyczy) albo zgłoszenie o zakończeniu budowy wraz z oświadczeniem inwestora, że właściwy organ nadzoru budowlanego nie wniósł zastrzeżeń;
- inne - jeśli dotyczy, np. świadectwo charakterystyki energetycznej sporządzone zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków, wykonane przez osobę do tego uprawnioną po modernizacji budynku Ochotniczej Straży Pożarnej – o ile było sporządzane i stanowiło koszt kwalifikowany przedsięwzięcia;

4. Załącznik

Wzór opracowany przez NFOŚiGW - **PRZEGLĄD ENERGETYCZNY Przedsięwzięcia przed modernizacją/po modernizacji** - załącznik do Wytycznych Technicznych - Załącznik nr 1 do Programu priorytetowego: Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych Część 3) Modernizacja energetyczna budynków Ochotniczych Straży Pożarnych